

XXIIè CONGRÉS DE LA SOCIETAT CATALANA ENDOCRINOLOGIA I NUTRICIÓ

**Vitamina D:
Tothom té dèficit?
Cal tractar a tothom?**

W. Ricart

Unitat de Diabetis, Endocrinologia i Nutrició Territorial de Girona

Hospital Universitari de Girona Dr. Josep Trueta

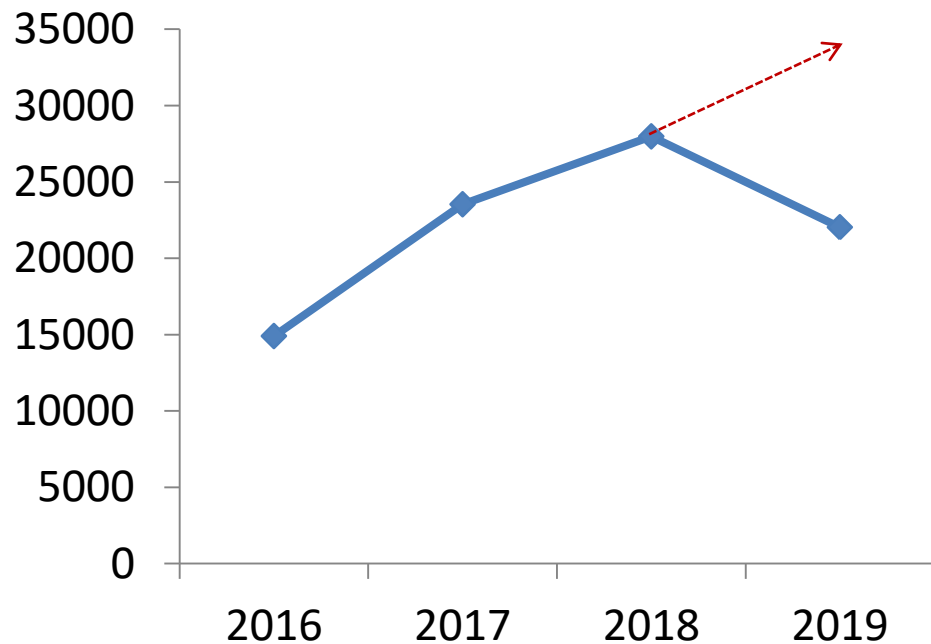
Universitat de Girona

CIBER-OBN

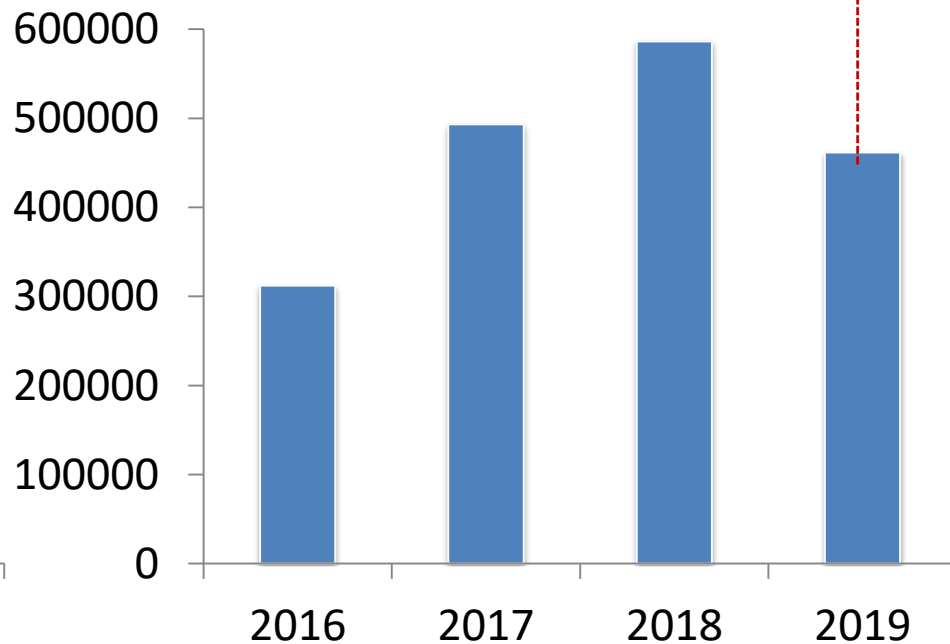
Situació actual (ICS-Girona)

- Determinacions laboratoris**

Determinacions

Costs

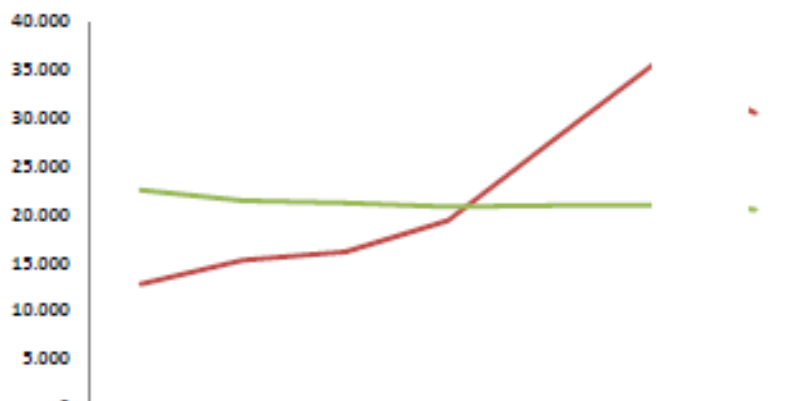

Situació actual (RS-Girona)

• Consum de Vit D

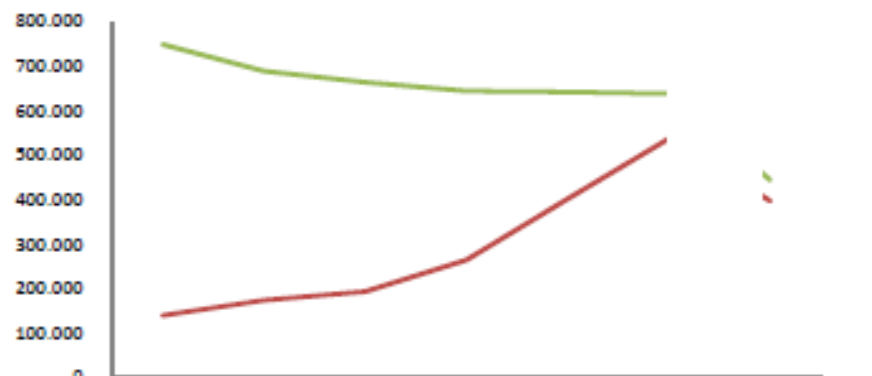
- **4% de la població** ha retirat vitamina D des del gener 2019 fins l'agost 2019
- **0,4% de la població** està prenent doble tractament

Pacients

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	gen-ago 2019
vit D	12.799	15.277	16.136	19.385	27.522	35.555	30.531
Vit D + Ca	22.556	21.461	21.231	20.830	20.970	21.015	20.527

IMPORT LÍQUID (€)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	gen-ago 2019	any
vit D	139.683	173.843	192.940	264.304	401.525	537.126	397.011	
Vit D + Ca	748.477	688.887	663.386	644.008	641.528	637.648	443.613	

XXIIè CONGRÉS DE LA SOCIETAT CATALANA ENDOCRINOLOGIA I NUTRICIÓ

Una necessitat demostrada...

Revisió (+/-) crítica de la determinació de la Vitamina D i el seu suplement a la població general

W. Ricart

Unitat de Diabetis, Endocrinologia i Nutrició Territorial de Girona

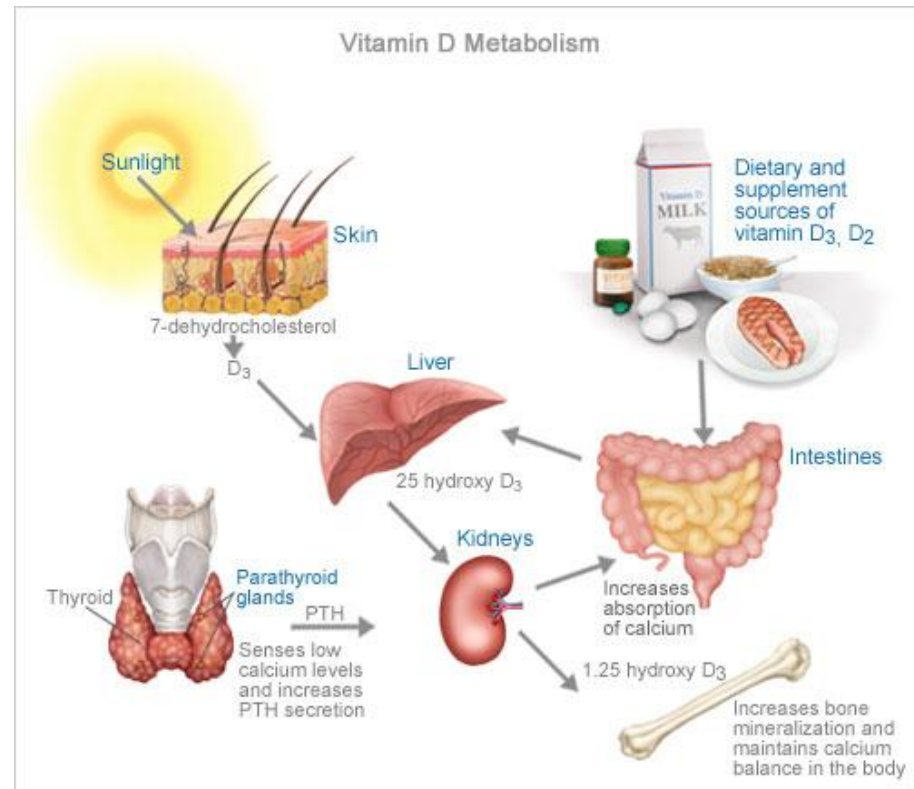
Hospital Universitari de Girona Dr. Josep Trueta

Universitat de Girona

CIBER-OBN

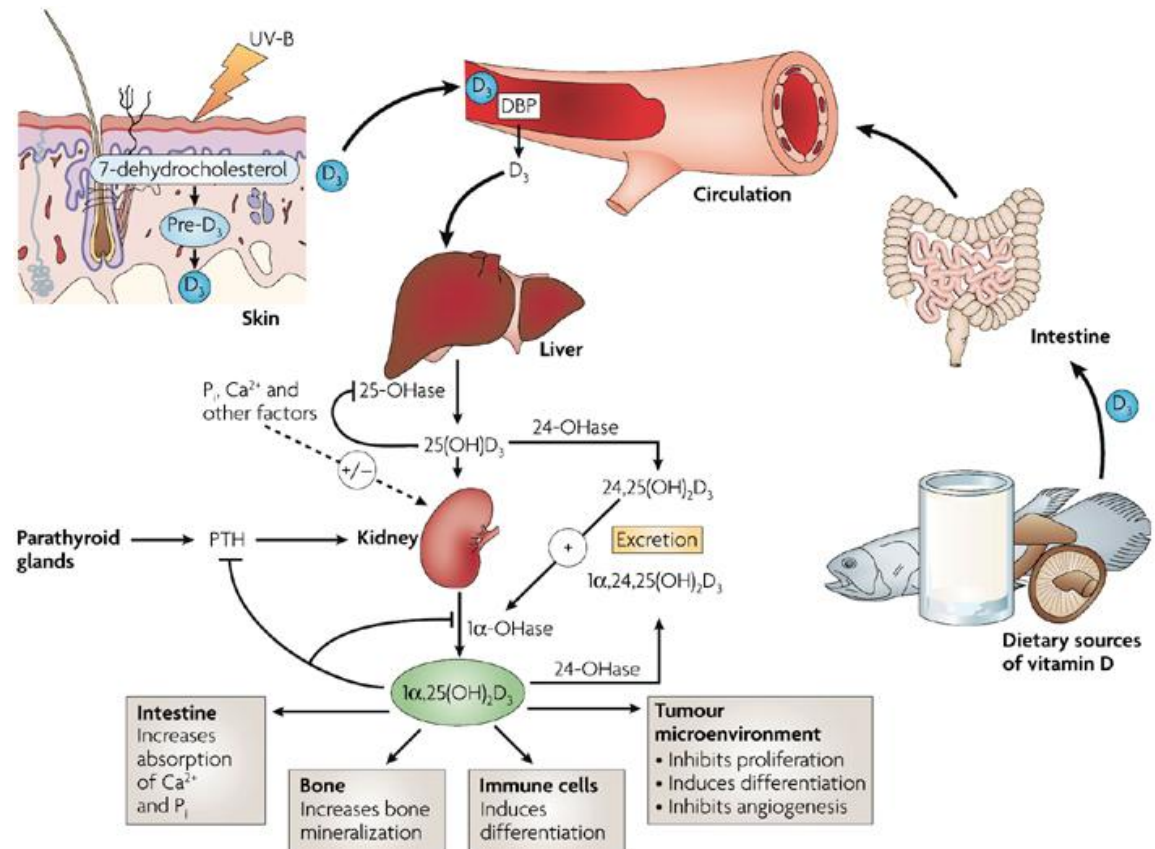
Context

- La vitamina D ($1\alpha,25$ [OH] $_2$ -VD) és un nutrient (hormona) essencial en l'homeòstasi òssia.
- Està demostrada la seva utilitat quan existeix un dèficit “real” de Vitamina D
 - **Raquitisme / Osteomalàcia:**
 - Clínica característica
 - Disminució VD i augment PTH
 - **Raquitisme /osteomalàcia ≠ osteoporosi**
- El tractament actual amb suplementes de VD supera la prevalença d'aquesta situació

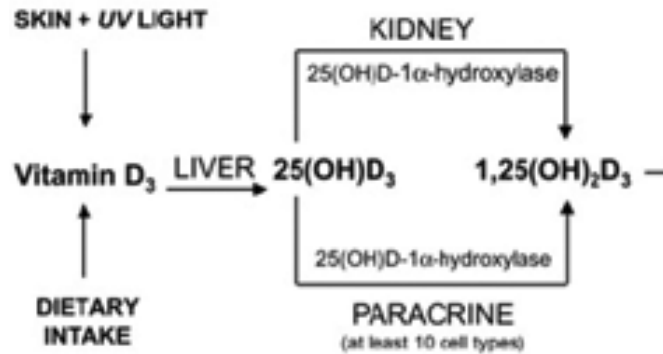
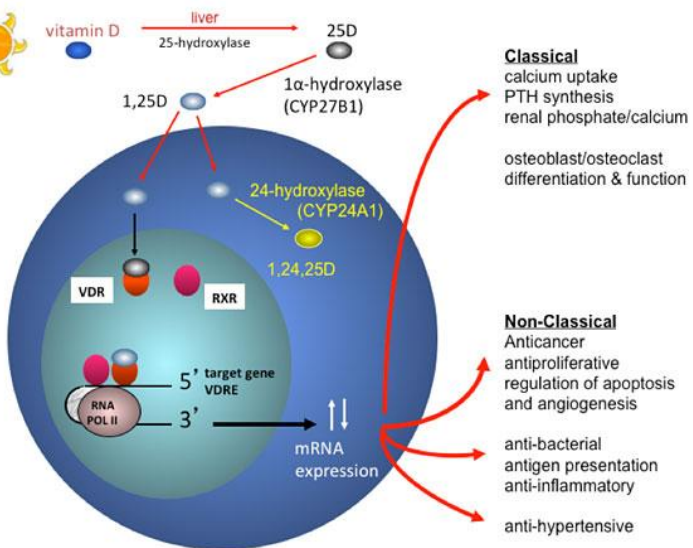

Context

- S'ha descrit el seu rol en el sistema immunològic
- S'ha proposat com a tractament preventiu en:
 - Osteoporosi
 - Diabetis
 - Càncer
 - ECV
 - ...

Vitamina D: Funcions

Comments:		
Vitamin D itself is biologically inactive. It is a precursor of $1\alpha,25(\text{OH})_2\text{D}_3$.	Serum $25(\text{OH})\text{D}_3$ is a marker of vitamin D nutritional status.	$1\alpha,25(\text{OH})_2\text{D}_3$ is a steroid hormone that produces biological responses via binding to its receptor (VDR) in at least 37 tissues.

PHYSIOLOGICAL SYSTEMS	BIOLOGICAL RESPONSES	VITAMIN D DEFICIENCY RELATED DISEASES
ALL CELLS	Cell cycle regulation Cell proliferation inhibition	Cancer Prestate, breast, colon cancer (prevention) leukemia and other cancers
CALCIUM HOMEOSTASIS	Intestinal calcium absorption & Bone remodeling	Rickets, osteomalacia, osteoporosis
IMMUNE SYSTEM INNATE ADAPTIVE	Simulate macrophage function & synthesis of antimicrobial peptides Dendritic and T-cell function	Increased prevalence of infection e.g. tuberculosis Increased autoimmune diseases; e.g. type 1 diabetes, multiple sclerosis, inflammatory bowel disease, psoriasis
PANCREAS β Cells	Facilitate insulin secretion	Impaired glucose tolerance and diabetes / metabolic
HEART & CARDIOVASCULAR	Renin-angiotensin regulation, coagulation, fibrinolysis, heart muscle function	High renin hypertension, increased cardiovascular risk, increased thrombogenesis
MUSCLE	Promote normal skeletal muscle development; improve muscle strength	Muscle myopathy; increased falls
BRAIN	<i>In progress</i> Brain has VDR & 1α -Hydroxylase	Vitamin D deficiency <i>in</i> <i>utero</i> alters adult behavior (mice)

Qüestions: grau d'evidència

- Quina és la **efectivitat clínica** d'analitzar la {VD} i complementar amb VD en la població general?
- Quin és el **cost efectivitat** d'analitzar la {VD} i complementar amb VD en la població general?
- Quin és el **grau d'evidència** de les recomanacions de determinar la {VD} i complementar amb VD de les guies clíniques en la població general

Metodologia

- **Revisió informes documentats diferents agències**
 - Canadian Agency for Drugs and Technologies in Health
 - UK Scientific Advisory Committee in Nutrition (SCAN)
 - US Preventive Service Task Force (USTPF)
 - National Institut of Health (NIH)
 - **AEMS no posicionament?**
 - Scintia. Departament de Salut.Generalitat de Catalunya

Resultats

- Només “evidència” de algun tipus de millora en el dèficit “real” de Vitamina D

- **Raquitisme / Osteomalàcia:**

- Clínica característica
- Disminució VD i PO₄, augment PTH

- **Osteoporosi** (≠ Osteomalàcia)

- Evidència en alguns casos d'osteoporosi
- **Només si combinat amb Calci**

Resultats

- La literatura és concordant: només és útil en casos de dèficit “real” de vitamina D
 - **Raquitisme i osteomalàcia**
- i preventiu de raquitisme i osteomalàcia en pacients de risc
 - **Síndrome malabsorció intestinal**
 - **Insuficiència renal crònica** (no la determinació ni tractament de 25-OH-VD)
 - **Fàrmacs que afectin absorció i/o metabolisme VD**
 - Baixa exposició solar (??)
- Osteoporosi?
 - Només si s'acompanya de Calci

Resultats

- La determinació de vitamina D **no** es tradueix en millores en l'estat de la vitamina D. (no asseguren adherència al tractament)
- La majoria dels estudis **no** identifiquen evidències directes sobre la utilitat clínica (proves i tractament) de la VD.
 - Càncer
 - CVD
 - Mortalitat per qualsevol causa
 - IRC
 - Infeccions
 - **Excepció: reducció caigudes (gent gran)?**

Resultats

- **No** es justifica la **determinació** de vitamina D a la població general (evidències de qualitat variable)
- El **cribratge** de vitamina D només pot ser beneficiós per a les **poblacions amb risc** més elevat de deficiència de vitamina D, però no per a les poblacions de risc normal (evidències indirectes):
 - Raquitisme i osteomalàcia
 - Síndrome malabsorció intestinal
 - Insuficiència renal crònica
 - Fàrmacs que afectin absorció i/o metabolisme VD
 - Baixa exposició solar (??)

Further research is needed...

- ...de veritat?

- D'acord!

Metodologia

- **Revisió pubmed**

- *Vitamin D testing*

- 1.380 articles
 - 19 meta-anàlisi
 - 6 meta-anàlisi darrers 5 anys

- *Vitamin D supplementation*

- 10.279 articles
 - 304 meta-anàlisi
 - 166 meta-anàlisi darrers 5 anys

PublMed

Further research is needed...

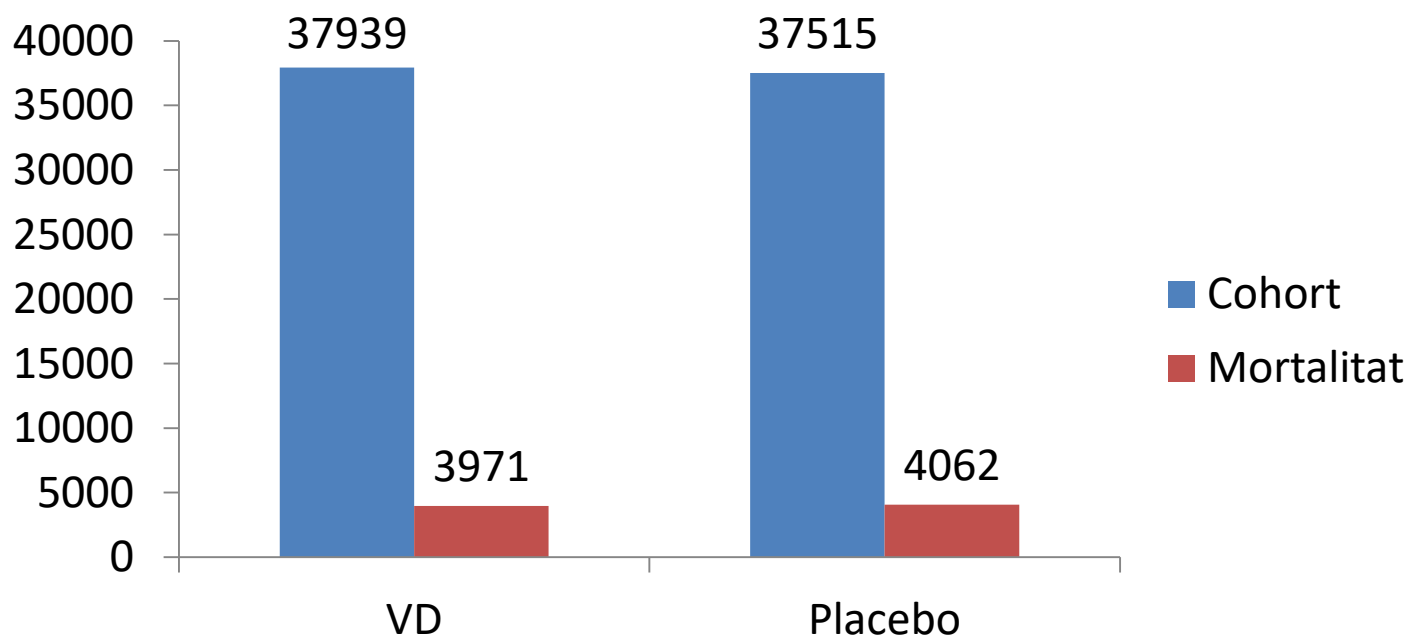
- ...de veritat?

- D'acord!
 - Lectura (no crítica) dels assaigs i meta anàlisi publicats en els darrers 5 anys (humans, llengua anglesa)
 - 2568 Clinical Trial, phase III
 - **166 meta-anàlisis**

Further research is needed...

Pat	AC	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Em	Temps	Res	Referència
Mortalitat total	M A	Mortalitat total	Vit D	Var	75474	-	-		Zhang Y i col BMJ 2019

RR 0,98 (0,88-1,18)

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Res. Ins.	HOMA IR	Vit D Ca	>2000 UI/d >1000 mg	439 5	>3m		Asbaqhi O Horm Metab Res 2019
DM2	HOMA, HbA1c, Insulina	Vit D		747 627	>2m >6m >6m		Zhiwei H Medicine 2019
DM2	HbA1c, GB, HOMA, IB	Vit D	Diferents dosis	-	-		Li X Nutrients 2018
DM2	GB, HbA1c	Vit D	Diferents dosis	332 4	-	HbA1c	Lee CJ J Diabetes Complications 2017
						GB	
DM2	HbA1c, HOMA, GB	Vit D	>4000 UI/d	152 8	-		Mirhosseini N JCEM 2017
DM2	HbA1c, GB	Vit D	Diferents dosis	-	-	IMC<30	Wu C Metabolism 2017
						Tots	
DM2	HbA1c, GB	Vit D	Diferents dosis	179 7	-		Krul-Poel YH Eur J Endocrinol 2017
DM2 + ND	GF, Hba1c, EUA Inflamació	Vit D	Diferents dosis	732 732	-	Inf, EUA	Wang Y Kidney Blood Press Res 2019
						FG HbA1C	
DG	GB, Ins, HbA1c, HDL, Tg, QUICKI HOMA-IR, HOMAB, LDL	Vit D	Diferents dosis	187	-		Akbari M Horm Metab Res 2017
				184			

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Obesitat	%FM	Vit D	Diferents dosis	-	-		Golzarand M Eur J Clin Nutr 2018
Obesitat	Leptina Adiponectina	Vit D	Diferents dosis	484	'		Dinca M Pharmacol Res 2016
Obesitat	GB, Ins, HOMA-IR	Vit D	Diferent dosis	1181	-		Jamka M Sci Rep 2015
EHNA	GB, Insulina, HOMA-IR, Col, ALT, AST, BMI	Vit D	Diferents dosis	227 225	-		Tabrizi R Diab Metab Syndr 2017

PRN	PRN, LRN, SGA, LGA	Vit D	Diferents dosis	674 630	Indife- rent		Maugueri A Nutrients 2019
Preeclampsia	RR	Vit D (amb i sense Ca)	Diferents dosis	28000	-		Kahing W Nutrients 2017

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Paràmetres estrès oxidatiu	Capacitat antioxidant, glutation, MDA	Vit D	Diferents dosis	-	3 m	Clin no sig	Sepidarkish M Pharmacol Res 2019
Paràmetres estrès oxidatiu en DM2	hs-PCR, MDA, alliberament òxid nítric, TAC, glutation	Vit D	Diferents dosis	-	>3m		Mansournia MA Horm Metab Res 2018
Paràmetres estrès oxidatiu en PCOS	hs-PCR, MDA, alliberament òxid nítric, TAC, glutation	Vit D	Diferents dosis		3 m	ON Glutat.	Akbari M Horm Metab Res 2018
Paràmetres hormonals i metab en PCOS	Testos, DHEAS, LH, GB, Ins, HOMA-IR	Vit D	Diferents dosis	-	-	DHEAs Reste paràm	Pergialiotis V In J Clin Prac 2017
Paràmetres hormonals i metab en PCOS	Col, LDL, HDL, Tg,, HOMA IR, QUICKI, DHEAS TT, FTT	Vit D	Diferents dosis	-	-	Tg Reste paràm	Xue Y Arch Gynecol Obstet 2017
Paràmetres hormonals PCOS	Testos, Testos lliure, SHBG	Vit D	Diferents dosis	183	-	Testos Testos lliure, SHBG	Azadi-Yazdi M Horm Metab Res 2017
Paràmetres funcionals PCOS	Nombre follícles dominants Cicles regulars	Vit D	Diferents dosis	502	-		Fang F Complement Ther Clin Pract 2017

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Funció endotelial	VD, velocitat i ona del pols, index d'augment	Vit D	Diferents dosis	466 465	>2 m	Tan sol VD	Tabrizi R Horm Metab Res 2018
ECV (factors de risc)	HTA, HbA1c, LDL	Vit D	Diferents dosis	1497 1497	4-12m	LDL	Swart KM Am J Clin Nutr 2018
						HTA HbA1c	
HTA	TA	Vit D + Ca	Diferents dosis	36806	4-84m		Wu L J Hum Hypertens 2017
HTA	TA	Vit D	Diferents dosis	917	-		Qi D Int J Cardiol 2017
HTA (DM2)	TA	Vit D	Diferents dosis	793	-	Només TAD	Lee KJ Int J Clin Pharmacol 2016
ECV (inflamació)	PCR, TNFa, IL6, IL10	Vit D	Diferents dosis	189 191	-	Només TNFa	Rodríguez Aj Sci Rep 2018
Perfil inflamatori sistèmic agut	PCR,IL6,	Vit D	Diferents dosis	-	>3 m	Vells?	Calton EK Eur J Clin Nutr 2017

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrma c	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Parkinson	Parkinson disease rating scale	Vit D	Diferents dosi	72 72	>6 m		Zhou Z Med Sci Monit 2019
Esclerosi múltiple	Recurrència Remissió	Vit D	Diferents dosis	950	-		McLaughlin L J Neurol 2018
Esclerosi múltiple	Recurrència, EDDS, RM	Vit D	Diferents dosis	464 467	Suficient		Cochrane 2018
Deterior. cognitiu	Estat cognitiu	Vit D (altres supl)	Diferents dosis	41500 41500	96 m		Rutjes Aw Cochrane 2019
Deterior. cognitiu	Estat cognitiu	Vit D	Diferents dosis	9556	-		Goodwill AM J AM Geriatr Soc 2017

Further research is needed...

Pat	Fàrmac	Dosi	N	Em	Temps	Res	Referència
Hepatopatia crònica	Vit D	Diferents dosis	1034	-	-		Bjelakovic G Cochrane 2017
MPOC	Vit D	Diferents dosis	469 472	-	-	HVD	Joliffe DA Thorax 2019
						Tots	
Asma bronquial	Vit D	Diferents dosis	955	-	-	Menys amb cortis	Joliffe DA Lancet Resp Med 2017
Asma bronquial	Vit D	Diferent dosis	903	-	-		Luo J Medicine 2015
TBC pulmonar	Vit D	Diferents dosis	896 890	-	-		Hx W 2018 BMC Pulm Med 2018
Infecció respiratòria aguda	Vit D	Diferents dosis	10933	-	-		Martineau AR BMJ 2017
						Déficit	
Infecció respiratòria aguda	Vit D	Diferents dosis	7053	-	-		Vuichard Gysin D PLoS One 2016
Pacient crític	Vit D	Diferents dosis	716	-	-		Putzu A J Crit Care 2017

Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Salut muscular esquelètica	Caigudes, fractures, DMO	Vit D	Diferents dosis	53537	12- 60m		Bolland MJ Lancet Diabetes Endocrinology 2019
Dolor lumbar	Dolor	Vit D	Diferents dosis	-	-		Zadro JR Pain Physician 2018
Caigudes persones grans	Caigudes y Risc de caigudes	Vit D	Diferents dosis	77869	-	Caig. Risc	Cameron ID Cochrane 2018
Caigudes persones grans	Risk de caigudes	Vit D Vit D + Ca	Diferent dosis	16540	-	+ Ca	Wu H Orthopade 2017
Training persones grans	Força, SPPB, TUG	Vit D	Diferents dosis	792 (>65)	-	Força SPPB TUG	Antoniak AE BMJ Open 2017
Força mus. persones grans	Força (HG) Mobilitat (TUG)	Vit D	Diferents dosis	2866 >65 a	-		J Hum Nutr Diet 2017
Training atletes	Força,...	Vit D	>3000 UI/d	244 189	3 m		Farrokhyar F Sports Med 2017
Fractures	Maluc (altres, total)	Vit D	Diferents dosis	51145	-		Zhao JG JAMA 2017
Osteoartritis genoll	Dolor, Volum cartíleg	Vit D	Diferents dosis	560	-	Dolor	Diao N Clin Biochem 2017
Osteoartritis genoll	Dolor (WOMAC) Volum Cartíleg	Vit D	Diferents dosis	1136	-	Dolor	Gao XR Int J Surg 2017
Dolor ME crònic general (fibromiàlgia)	EVA	Vit D	Diferent dosis	287	-	No dosi depend	Yong WC Clin Rheumatol 2017
Dolor ME crònic	Pain score	Vit D	Diferent dosis	-	-		Gaikwad M Clin Rheumatol 2017
Dolor crònic	Pain score	Vit D	Diferent dosis	3436	-		Wu Z Pain Physician 2016

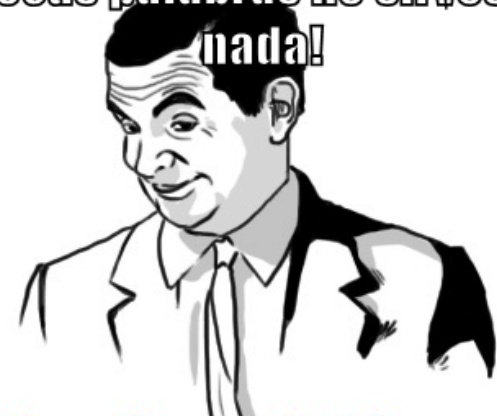
Further research is needed...

Pat	Objectiu	Fàrmac	Dosi	N	Temps	Res	Referència
Non-Hodking limfoma	Risc	Vit D	Diferents dosis	-	-		Pasaloupoulou T Nutr Can 2018
Càncer pròstata	Taxa mortalitat PSA	Vit D	Diferents dosis	-		PSA	Shahvazi S Horm Metab Res 2019
Càncer	Recidiva	Vit D	Diferents dosis	9404 9404	> 12 m		Goulão B Am J Clin Nutr 2018
Al·lèrgia	Risc en gestants, lactants i nens	Vit D	Diferents dosis	-	-		Yepes-Nuñez JJ Allergy 2018
Inf. Reumàtiques	AR, LED, ED	Vit D	Diferents dosis	-	-	Anti DNAds Recorre, act clin, EVA	Franco AS Medicine 2017
Part prematur	RR	Vit D	-	-	-	Dèficit	Zhou SS J Obstet Gynaecol 2017
Gestació	DG, Preeclamp	Vit D	-	-	-	Només Preec.	Palacios C J Steroid Biochem Mol Biol 2016
Gestació	Preec, baix pes, prematur	Vit D	-	-	-	Sense Ca	De-Regil LM Cochrane 2016
Dermatitis atòpica	Gravetat	Vit D	Diferents dosis	-	-		Kim G Nutrition 2016

Conclusions

- **No** s'ha demostrat útil en:
 - Mortalitat per qualsevol causa
 - CVD
 - Càncer
 - Infeccions
 - Problemes osteomusculars
 - Malalties respiratòries
 - Malalties neurodegeneratives
 - Tampoc sembla d'utilitat en la reducció caigudes en la gent gran
 - ...
- Potser útil en reduir la resistència a la insulina, però amb nul impacte clínic, exceptuant en la gestació (dades insuficientment sòlides)

En pocas palabras no sirves para nada!

Problema 1

- La determinació de la 25-OH-VD es fa servir per avaluar l'estat de la VD
 - Es desconeix si representa la [VD] a nivell cel·lular
 - Múltiples assaigs amb gran variabilitat intra- i interassaig (no concordança)
 - Molts mètodes no estandarditzats i no vàlids.
 - Només metodologia espectrometria de masses → LC-MS/MS assaigs
 - Es desconeixen els valors de la normalitat.
 - Consens societats científiques
 - Dèficit <50 nmol/l (<20 mcg/L)
 - Insuficiència 50-75 nmol/L (20-30 mcg/L)

Problema 2

- Cal tenir en compte que la determinació de la 25-OH-VD és un índex de:

- **Exposició solar**

- **Geografia**

- **Edat**

- **Sexe**

- **Obesitat**

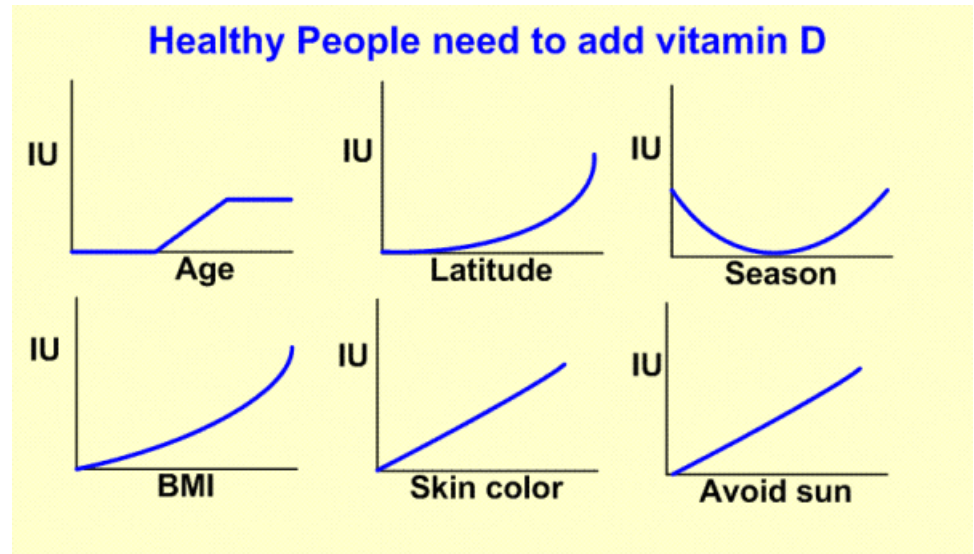
- **Dieta**

- **Pigmentació**

- Educació

- Migració,

- Ingressos econòmics

Vitamina D. Necessitats

Requerimientos diarios de Vitamina D por edades

Institute of Medicine ⁶² recommendations	RDA (IU/d)	600	400 ^b	600	800	
	UL(IU/d) ^a	4000	1000	1500	2500	3000
The Endocrine Practice Guideline Committee recommendations for patients at risk for vitamin D deficiency ⁶⁰	Daily allowance (IU/d)	600–1000 ^a	1500–2000 ^c	400–1000	600–1000	1500–2000
	UL(IU/d) ^a	10,000	2000	4000	10,000	

400 IU

INFANTS UNDER 12 MO.

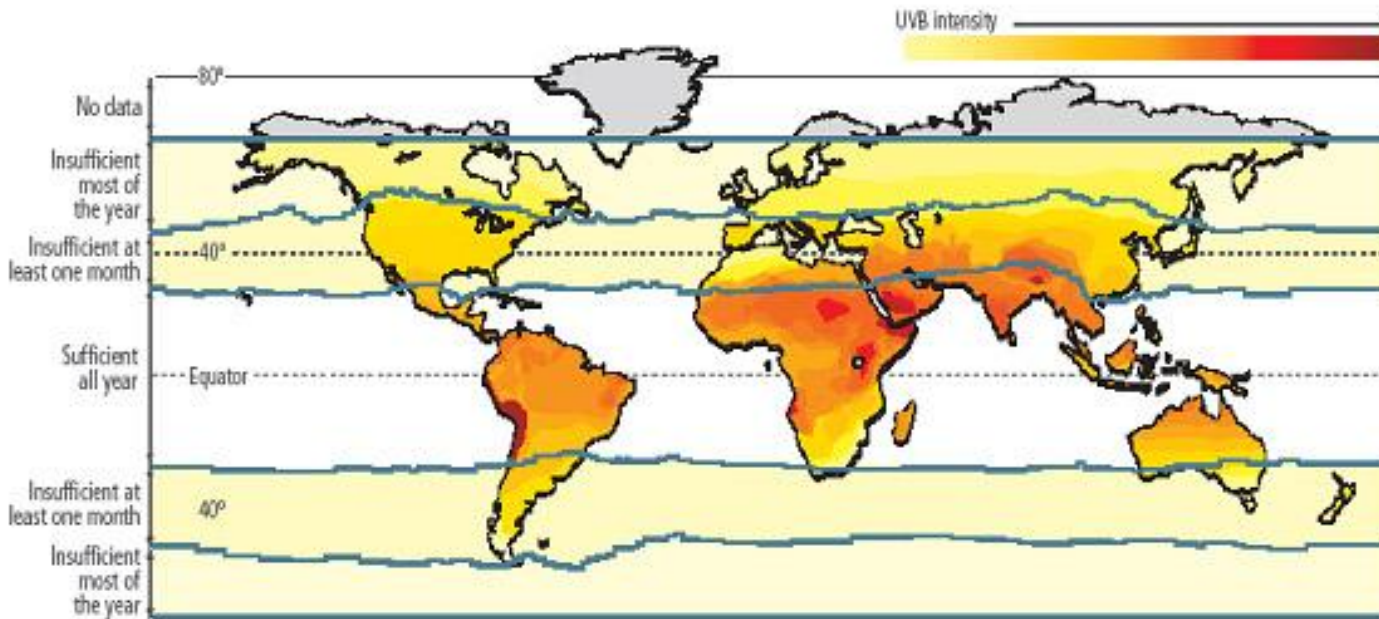
600 IU

EVERYONE AGES 1-70

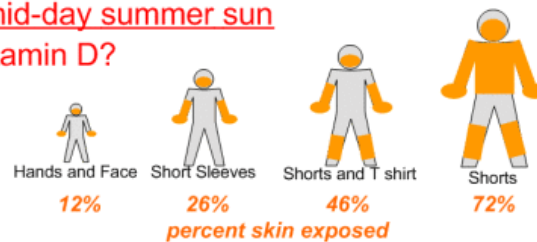
800 IU

EVERYONE AGE 70+

Una darrera reflexió a favor de la exposició solar y la dieta

How many minutes of mid-day summer sun needed for adequate vitamin D?

San Diego	Youth	Lying down	42 min	19 min	11 min	7 min
Seattle	Youth	Standing	168 min	76 min	44 min	28 min
Seattle	Senior	Standing	504 min	228 min	132 min	84 min

Adequate = 40 nanograms/ml Does not include Obese, Dark Skin

Una darrera reflexió a favor de la exposició solar y la dieta

- Hipòtesi 1: \uparrow tolerància a lactosa \rightarrow \uparrow assimilació Ca
- Hipòtesi 2: decoloració per afavorir la fotosíntesi de VD?
 - La coloració de la pell, com a protecció RUV. Pell fosca: protecció fotodegradació folats (biosíntesi i reparació ADN, metilació, síntesi aminoàcids, producció melanina)
 - Pell clara: fotosíntesi vitamina D (UVB 270-300 nm) compensada amb la dieta?
 - Canvi coloració coincidint amb un canvi de dieta (neolític)?

Conclusions

**Tot plegat,
una necessitat demostrada?
un disbarat?**

Conclusions

Tot plegat, una necessitat demostrada (evidencies)?

Evidencia: certesa, certesa, demostració, convicció, seguretat
Contrari a dubte, incertesa

Tot plegat, et sembla un disbarat?

Disbarat: absurd, contrasentit, temeritat, despropòsit, excés, extravagància, insensatesa, desvari, bogeria, monstruositat, niciesa, paradoxa, burrada, contradicció...
Contrari a sensatesa, cordura, raonament

És un disbarat!!
(coneixements actuals)